

ก 1717

สถาปนา พุทธศักราช ๒๔๙๓

สยามรัฐ

ปีที่ ๔๓

ฉบับที่ ๑๔๖๐๕ วันอาทิตย์ที่ ๑๑ เมษายน

พุทธศักราช ๒๔๓๖

อุตสาหกรรมเบียร์: ทลายกำแพงผูกขาด

ฝ่ายวิชาการ

ธนาคารนครธน

ห้องสมุดกรมวิทยาศาสตร์บริการ

เบียร์เป็นสุราแช่ประเภทหนึ่ง
ผลิตจากมอลต์ (MALT) ซึ่งได้จาก
ข้าวบาร์เลย์ (BARLEY) ที่หมักจน
งอกรากแล้วจึงผสมด้วยดอกฮอปส์
(HOPS) เพื่อให้เบียร์มีรสดีและกลิ่นหอม

ไทยเริ่มผลิตเบียร์ในระบบอุตสาหกรรม
ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2477 เป็นต้นมา เพื่อทดแทนการ
นำเข้าและสนองความต้องการบริโภคเบียร์ภายใน
ประเทศเป็นสำคัญ และเบียร์ยังเป็นอุตสาหกรรม
ที่ช่วยให้มีการจ้างงานภายในประเทศเพิ่มขึ้น ปัจจุบัน
ความต้องการบริโภคเบียร์ในประเทศไทยได้ขยาย
ตัวมากขึ้น จนผู้ประกอบการที่ดำเนินกิจการอยู่
แล้ว อันได้แก่ บริษัท บุญรอด บริวเวอรี่ จำกัด
และบริษัท ไทยเบฟเวอรี่ จำกัด ต้องขยาย
กำลังการผลิตเพิ่มขึ้น

ประเภทของเบียร์

เบียร์ที่ผลิตและจำหน่ายในปัจจุบันสามารถ
แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ คือ

1. เบียร์ขวดหรือเบียร์กระป๋อง (BOTTLE
BEER OR CANNED BEER) คือ เบียร์ที่ผ่านการ
พาสเจอร์ไรซ์ เพื่อให้เบียร์มีคุณภาพดีและเก็บไว้
ได้นาน โดยเบียร์ขวดและเบียร์กระป๋องสามารถ
แบ่งได้ 5 ประเภท ดังนี้คือ

-เอล เบียร์ (ALE BEER) เป็นเบียร์ที่มีกลิ่น
หอมของข้าวมอลต์ มีลักษณะสีน้ำตาลอ่อนและมี
รสขม นอกจากนี้ยังเป็นเบียร์ที่มีการหมักที่อุณหภูมิ
สูงพอสมควร

-สเตต์ เบียร์ (STOUT BEER) เป็นเอล
เบียร์ที่มีสีน้ำตาลเข้มมีกลิ่นฉุนรุนแรงของข้าวมอลต์
และดอกฮอปส์ แต่เบียร์ชนิดนี้จะนิยตรสหวาน

-พอร์เตอร์ เบียร์ (PORTER BEER) จัด
เป็นเอลเบียร์เหมือนกัน เป็นเบียร์ชนิดที่มีฟอง
มาก แต่มีรสขชาติหวานกว่าและมีกลิ่นของดอก
ฮอปส์น้อยกว่าเอลเบียร์ธรรมดา มีลักษณะเหมือนกับ
สเตต์ เบียร์ แต่มีรสขชาติไม่รุนแรงเท่ากับ
สเตต์ เบียร์

-ลาเกอร์ เบียร์ (LAGER BEER) เป็นเบียร์
ที่มีลักษณะสีไม่เข้มจากข้าวมอลต์ แต่อาจจะ
มีการผลิตจากเมล็ดข้าวอื่น ๆ ก็มี เช่น เมล็ดข้าวโพด
เบียร์ชนิดนี้ส่วนใหญ่จะมีการผลิตมากในประเทศ
สหรัฐอเมริกา และประเทศไทยก็มีการผลิตเบียร์
ชนิดนี้ด้วย นอกจากนี้เบียร์ชนิดนี้ในการผลิตยังม
ีการอัดก๊าซ คาร์บอนไดออกไซด์เข้าไปด้วย

-บอค เบียร์ (BOCK BEER) เป็นเบียร์ชนิด
พิเศษชนิดหนึ่งที่มีรสขชาติเข้มข้น และมีรสหวาน
กว่าเบียร์ชนิดธรรมดาทั่ว ๆ ไป

2. เบียร์สด (DRAFT BEER OR DRAUGHT
BEER) คือ เบียร์ที่ไม่ผ่านการพาสเจอร์ไรซ์ซึ่งทำ
ให้สามารถเก็บไว้ได้เพียงไม่เกิน 7 วัน แต่รสขชาติ
จะดีกว่าเบียร์ชนิดแรก เบียร์สดจะบรรจุลงถังเวลา
จำหน่ายก็จะจำหน่ายเป็นถัง ๆ สำหรับในประเทศไทย
นิยมนับบริโภคเบียร์สดในงานเลี้ยงมากกว่าร้านอาหาร

วัตถุดิบและกรรมวิธีการผลิต

วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเบียร์ ได้แก่

1. ข้าวมอลต์ (MALT) ซึ่งเป็นผลิตผลจาก
ข้าวบาร์เลย์ (BARLEY) ซึ่งนำมาผ่านกรรมวิธี

MALTING PROCESS คือ นำเมล็ดข้าวบาร์เลย์มา
ทำการเพาะจนงอกรากและได้ใบสีเขียว (GREEN
MALT) จากนั้นนำมอลต์ที่ได้มาทำการบดและอบ
ให้สุกจนได้ข้าวมอลต์ โดยข้าวมอลต์ที่ได้จากการ
ผลิตในขั้นตอนดังกล่าว ได้แก่ WHITE MALT
BROWN MALT และ BLACK MALT

2. น้ำ (WATER) เป็นส่วนประกอบถึง
ร้อยละ 90 ของเบียร์ และคุณภาพของน้ำที่นำมา
ใช้เป็นวัตถุดิบจะมีผลถึงรสชาติของเบียร์ด้วย เช่น
น้ำที่มีแร่ธาตุแคลเซียม และโซเดียมละลายอยู่ จะ
ทำให้รสชาติของเบียร์ดีขึ้น

3. ดอกฮอปส์ (HOPS) เป็นดอกของไม้
เถาชนิดหนึ่งที่นำมาใช้เป็นส่วนผสมในการ
ผลิตเบียร์ เพื่อให้เบียร์มีรสขมและมีกลิ่นหอม ซึ่ง
จะใช้เฉพาะดอกฮอปส์เพศเมียเท่านั้น โดยใช้ใน
ปริมาณ 0.4-0.7 ปอนด์/เบียร์ 1 บวเรล /ห
กแกลอน) เท่านั้น

4. เชื้อหมัก (YEAST) ทำหน้าที่เปลี่ยน
น้ำตาลให้เป็นแอลกอฮอล์ และก๊าซคาร์บอนได
ออกไซด์

กรรมวิธีการผลิตเบียร์ในประเทศไทย มีขั้นตอนดังนี้ คือ

1. นำข้าวมอลต์มาบดให้ละเอียดแล้วผสม
กับน้ำซึ่งจะได้สารละลายที่เรียกว่า วอร์ท (WORT)
2. นำวอร์ทไปต้มและกรองแยกกากมอลต์
ออกนำไปต้มอีกครั้งกับดอกฮอปส์ แล้วทิ้งไว้ให้

ตารางที่ 1

ปริมาณการผลิตและการจำหน่ายเบียร์

หน่วย : ลิตร

ปี	ปริมาณการผลิต	อัตราการเปลี่ยนแปลง	ปริมาณการจำหน่าย	อัตราการเปลี่ยนแปลง
		(ร้อยละ)		(ร้อยละ)
2530	97,293,130	12.7	96,853,053	13.1
2531	130,261,269	33.9	130,079,314	34.3
2532	180,084,760	38.2	180,970,795	39.1
2533	263,482,538	46.3	263,261,080	45.5
2534	284,048,443	7.8	284,022,042	7.9
2535	325,201,451	14.5	326,152,763	14.8

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

เป็น 10-15 องศาเซลเซียส

3. เริ่มเขื่อนกั้นน้ำไปทำปฏิกริยาจนได้เบียร์ที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ตามต้องการ แล้วแยกเขื่อนกั้นออกจะได้น้ำเบียร์

4. จากนั้นนำไปผ่านการพาสเจอร์ไรซ์เพื่อฆ่าเชื้อโรค ซึ่งจะได้เบียร์ขวด หรือเบียร์กระป๋อง

5. สำหรับเบียร์ที่ไม่ผ่านการพาสเจอร์ไรซ์นั้น จะนำบรรจุลงถังเพื่อจำหน่ายเป็นเบียร์สดต่อไป

ปริมาณการผลิตและปริมาณการจำหน่าย

ในช่วงต้นปี 2536 มีผู้ผลิตเบียร์ที่เปิดดำเนินการอยู่แล้ว 2 รายคือ บริษัทบุญรอด บริวเวอรี่ จำกัด มีกำลังการผลิต 500 ล้านลิตร/ปี และบริษัท ไทยอมฤต บริวเวอรี่ จำกัด มีกำลังการผลิต 27 ล้านลิตร/ปี และในปี 2537 บริษัทไทยอมฤต บริวเวอรี่ จำกัด จะขยายกำลังการผลิตเพิ่มเติมอีก 100 ล้านลิตร/ปี และนับตั้งแต่เดือนมีนาคม 2536 เป็นต้นไป จะมีผู้ผลิตเบียร์รายใหม่ที่เริ่มทำการผลิตเบียร์อีก 1 ราย คือ บริษัท คาร์ลสเบิร์ก บริวเวอรี่ จำกัด ซึ่งเปิดดำเนินการโดยมีกำลังการผลิต 100 ล้านลิตร/ปี โดยเริ่มจำหน่ายเบียร์ในเดือนมิถุนายน 2536 นอกจากนี้ยังมีผู้ประกอบการอีก 2 ราย ที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลังและกรมสรรพสามิตให้เปิดโรงงานผลิตเบียร์ได้ แต่ขณะนี้ยังไม่ได้ทำการผลิต คือ บริษัท เบียร์ไทย (1991) จำกัด และบริษัท ไทยผลิตเบียร์ จำกัด โดยมีกำลังการผลิตบริษัทละ 100 ล้านลิตร/ปี

สำหรับปริมาณการผลิตเบียร์ในปี 2535 มีจำนวน 325,201,451 ลิตร ซึ่งขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 14.5 เมื่อเทียบกับปี 2534 ซึ่งเป็นปีที่อุตสาหกรรมผลิตเบียร์อยู่ในภาวะชะงักงันมากที่สุดในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา โดยขยายตัวเพียงร้อยละ 7.8 (ตารางที่ 1)

เบียร์ของไทยที่ผลิตได้จะเน้นสนองความต้องการของตลาดในประเทศ ซึ่งมีมูลค่าตลาดมากกว่า 10,000 ล้านบาท/ปี เป็นหลัก โดยปริมาณเบียร์ที่จำหน่ายในปี 2535 มีจำนวน 326,152,763 ลิตร เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปี 2534 คิดเป็นร้อยละ 14.8 (ตารางที่ 1) การขยายตัวของเบียร์เพิ่มขึ้นค่อนข้างสูงมีสาเหตุจากการที่ผู้บริโภคมียกกำลังซื้อสูงขึ้น เนื่องจากมีการปรับเงินเดือนและค่าจ้างแรงงานขึ้นตั้งแต่ปี 2535

การนำเข้าและการส่งออก

ในปี 2535 ประเทศไทยมีการนำเข้าเบียร์จากต่างประเทศเป็นปริมาณ 570,368 ลิตร คิดเป็นมูลค่า 14.52 ล้านบาท ซึ่งเป็นอัตราลดลงจากปี 2534 ร้อยละ 8.1 และ 1.3 ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

เนื่องจากผู้ประกอบการผลิตเบียร์ในประเทศได้ขยายกำลังการผลิตจนใกล้เคียงกับปริมาณความต้องการบริโภคเบียร์ในประเทศแล้ว สำหรับการส่งออกเบียร์ในปี 2535 มีปริมาณ 4,273,307 ลิตร คิดเป็นมูลค่า 119.93 ล้านบาท เพิ่มจากระยะเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 6.9 และ 11.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 2) เนื่องจากตลาดส่งออกที่สำคัญ คือ สหรัฐ ญี่ปุ่น เริ่มมีแนวโน้มว่าภาวะเศรษฐกิจจะฟื้นตัวขึ้น

อะไรจะตามมาภายหลังการเปิดให้ตั้งโรงงานผลิตเบียร์โดยเสรี

ในช่วงที่ผ่านมายุทธศาสตร์การผลิตเบียร์อยู่ในลักษณะที่ผูกขาดมานานเกือบ 40 ปี ประกอบกับผู้บริโภคเบียร์มีความยึดติดกับยี่ห้อค่อนข้างมาก ทำให้การเข้าสู่ตลาดของผู้ผลิตรายใหม่เป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก แต่ในปัจจุบันรัฐบาลได้มีนโยบายเปิดให้มีการตั้งโรงงานผลิตเบียร์ได้เพิ่มขึ้น ทำให้ผู้ผลิตเบียร์รายใหม่เพิ่มขึ้นอีก 3 รายคือ บริษัท คาร์ลสเบิร์ก บริวเวอรี่ จำกัด บริษัท เบียร์ไทย (1991) จำกัด และบริษัท ไทยผลิตเบียร์ จำกัด ซึ่งส่งผลให้ผู้ประกอบการรายเดิมทั้ง 2 ราย คือ บริษัท บุญรอด บริวเวอรี่ จำกัด และบริษัท ไทยอมฤต บริวเวอรี่ จำกัด ต้องประสบกับภาวะการแข่งขันรุนแรงเพิ่มมากขึ้นในอนาคต แต่ใน

ขณะเดียวกันผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากการที่ผู้ประกอบการต้องเร่งทำการปรับปรุงคุณภาพและบริการต่างๆ รวมทั้งรสชาติของเบียร์ให้ดียิ่งขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแข่งขันกับผู้ประกอบการรายอื่น ๆ และผู้บริโภคอาจได้รับประโยชน์จากการคืนกำไรในรูปของการ ลด แลก แจก แถม ซึ่งเกิดจากการแข่งขันดังกล่าว

แนวโน้มในอนาคต

คาดว่าในปี 2536 ปริมาณการผลิตเบียร์จะขยายตัวเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 17 ในขณะที่ปริมาณการจำหน่ายเบียร์จะขยายตัวเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 15 และมูลค่ารวมของตลาดเบียร์จะเพิ่มเป็น 13,000-15,000 ล้านบาท ซึ่งเป็นการขยายตัวเพิ่มขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจที่เริ่มจะฟื้นตัว และการปรับขึ้นเงินเดือนและค่าแรงงานขึ้นต่ำของพนักงานทั้งในภาครัฐและเอกชน นอกจากนี้แล้วประชาชนยังหันมานิยมบริโภคเบียร์มากขึ้น ทำให้คาดว่าในอีก 2-3 ปีต่อจากนี้ มูลค่ารวมของตลาดเบียร์จะเพิ่มเป็น 20,000 ล้านบาท เนื่องจากความต้องการบริโภคเบียร์ของไทยจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในอัตราค่อนข้างสูง

ตารางที่ 2 การนำเข้าและการส่งออกเบียร์

ปี	การนำเข้า		การส่งออก	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
	ลิตร	ล้านบาท	ลิตร	ล้านบาท
2531	429,514	8.769	3,146,640	62.494
	(-)	(-)	(-)	(-)
2532	668,333	15.003	3,090,324	71.603
	(+55.6)	(+71.1)	(-1.8)	(+14.6)
2533	712,795	16.685	3,781,881	95.426
	(+6.6)	(+11.2)	(+22.4)	(+33.3)
2534	620,801	14.710	3,995,782	107.340
	(-12.9)	(-11.8)	(+5.6)	(+12.5)
2535	570,366	14.520	4,273,307	119.930
	(-8.1)	(-1.3)	(+6.9)	(+11.7)

หมายเหตุ : () คือ อัตราการเปลี่ยนแปลงจากปีก่อน
ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์